

100 ÅR FOR SØNDAGSSKOLEN

NSSU NORSK
SØNDAGSSKOLEUNION

fått egne barn fram i livet, fikk det vel være med andres barn? Nei. De fortsatte med søndagsskolen. De kunne ikke svikte den.

En flokk småpiker kom springende på fortauet i en vestlandsby. Søndagsskolebladet fortalte hvor de hadde vært.

«Kan dere minneverset nå da?» spurte mannen som stanset dem. «Ka for et?» spurte en av de minste og så opp. «Baptistens eller Frelsens eller Betanias?» Hun kunne alle tre, og hun gikk på tre søndagsskoler! Det var under krigens år i vårt land.

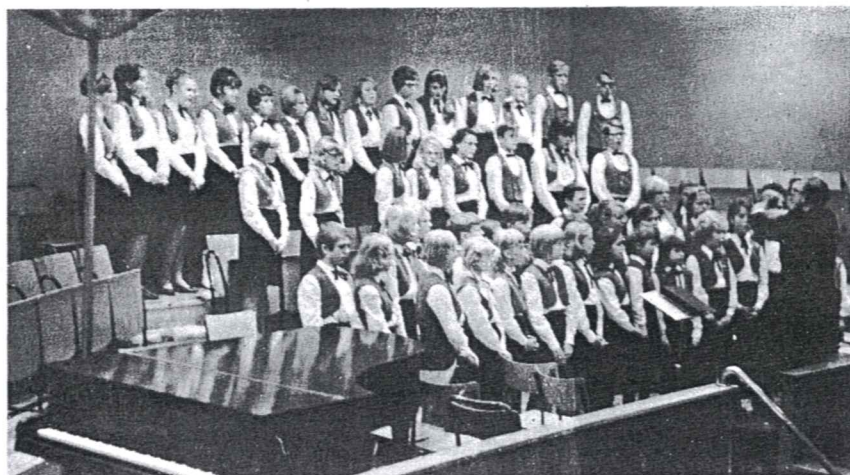
En tredjedel av barna i alderen 4 til 12 år går på søndagsskole i Norge i dag. Det er plass der både til flere barn og flere lærere.

MEN VI MÅ VIDERE! — forts. fra side 17.

Men vi må videre! Omkring 70 prosent av barna i dagens Norge går ikke på søndagsskole. I drabantbyer, nye boligstrøk og mange småsteder mangler barna et kristent tilbud som søndagsskole, barne- og junior-møter, 6-års klubber og barnehager. Aldri har behovet for evangelisk forkynnelse for barn og unge vært større enn nå. Vi kaller derfor til innsats fra samfunnenes sentrale ledelse, forstandere og menighetsledere, søndagsskolelærere og alle troens folk. Sammen vil vi forsette kampen for barnas frelse!

Ved denne milepel vil jeg sende en hilsen til barnearbeiderne — kjente og ukjente — og knytte den til 1. Kor. 15, 58: «Derfor, mine elskede brødre (og søstre), vær faste, urokkelige, alltid rike i Herrens gjerning, da dere vet at arbeidet ikke er unyttig for Herren.»

Paul Iversen.

Gjennom årene har Norsk Søndagsskoleunions barnekor fylt sin plass godt. Bildet her er ikke av helt ny dato, dessverre.

100 ÅR FOR SØNDAGSSKOLEN

*Et festskrift
som en hilsen
til hjemmene
og menighetene*

NORSK SØNDAGSSKOLEUNION

Møllergaten 20, Oslo 1.

Kjære venner!

Som allerede antydnet på forsiden er dette et enkelt festskrift som vi håper å nå flest mulig med rundt om i hjemmene og menighetene.

En fullstendig historikk får komme senere, muligens ved markeringen av en milepel for våre landsmøter.

For 50 år siden ble det også utgitt et lite festskrift, og senere kom et som fortalte mer utførlig om den første søndagsskolesekretæren i vårt land.

Det er Willie Hagen, tidligere generalsekretær i Norsk Søndagsskoleunion, som har bidratt med det meste av det historiske stoffet tidligere. Vi er meget takknemlige for det, og i samarbeide med ham gir vi så ut dette festskriftet som vi har kalt «100 år for søndagsskolen».

Knut J. Andersen.

«100 ÅR FOR SØNDAGSSKOLEN» utgis bl. a. med støtte i form av gaver fra: Oslo kommune, Nordengruppen A.s, Christiania Bank og Kreditkasse, Storebrand-Idun, Varde/Ansvar, og vi takker hjerteligst! Vi har også mottatt gaver fra anonyme givere. Private, menigheter og samfunn er velkommen med en kjærkommen «jubileumsgave» i år. Festskriftet koster kr. 10,—. Hjertelig takk!

Bare å nevne dem her kaller fram mange og rike minner. Vinter som sommer ble det gjort noe ekstra for å holde oss sammen som klasse. På slike turer kom vi også læreren mye nærmere og ble langt bedre kjent. Og vi ble enda mere overbeviste om at alt ble gjort for oss i ekte kristen kjærlighet.

ER DET SLIK I DAG?

Riktignok betyr ikke en søndagsskoletur så mye for barn i dag som den gjorde tidligere. Familien har bil, de har lørdagsfri og reiser på tur så mye de vil — så mye at det går utover søndagsskolen kanskje? Skal vi våge en bemerkning i den forbindelse: Så mye at det går utover barna også? Barna som vokser opp i vårt velferds- og utdannelsessamfunn behøver søndagsskolen med det spesielle den har å gi. Også den gaven som en god søndagsskolelærer er til dem. En som vil deres aller beste. En som bryr seg om dem, som er glad i dem, som virkelig har noe å si dem — noe å gi dem.

Et av de mange eksempler får dere her til slutt. Barna i familien var blitt voksne. Men mor og far holdt fortsatt søndagsskole for mindre barn. De måtte kjøre lang vei fra sitt eget hjem nå. Fabrikkløkalet de fikk låne for å gi barna i strøket et tilbud var «søndagsskolen» — og barna fortsatte å komme. Når en nærmer seg pensjonsalderen og har

Gunnar Nesse jr., tidligere sekretær i Unionen, nå 85 år, står til venstre sammen med søndagsskolen i Langesund.

Søndagsskolelærerne

Mange, både foreldre og for den saks skyld besteforeldre, som leser dette, kjenner igjen noen av dem vi har omtalt i vår lille historikk. Men det er mange vi kjente mye bedre, som det ikke er mulig å få plass til å omtale her. Vi tenker på søndagsskolelærerne. Og da tenker vi på både kvinner og menn som samlet barna omkring seg i klassen. Ganske sikkert er det mange som alt har sett for seg en som de ble mere glad i under barneårene enn mange andre voksne de lærte å kjenne da. Av den grunn fant de plassen sin og møtte regelmessig opp hver søndag. De møtte også mange andre barn og fikk gode venner for livet blant dem. De lærte mye av bibelhistorien som de etterhvert forsto mer og mer av. De fikk grunnverdier for livet, og ennå toner søndagsskolens sanger i sjel og sinn. Søndagsskolelæreren ble for dem alt dette personlig.

I barneårene, da det å tilhøre er et så vesentlig behov, da det å oppleve at noen bryr seg om en, at noen er glad i en og vil en bare det aller beste, fikk søndagsskolelæreren en stor plass hos oss. Vi opplevde han eller henne som et godt menneske. Vi kjente oss trygge og glade. Vi sang denne gleden sammen, og var alle med i bønnen til Gud.

Uten tvil fikk vi et bilde av læreren som var preget av ham søndagskoletiden alltid forsøkte å vise oss — Jesus. I vår barnlige oppfatning identifiserte vi fortelleren med den personlige Frelseren som elsket oss, gav alt for oss og nå kalte på oss. Ingen «preken» har grepet oss som søndagsskolelæreren. Det sto også helt klart for oss at var det noen som ville oss det aller beste, så var det han eller henne vi samlet oss om i klassen. Og i klassen fikk vi alltid høre om Jesus.

Uten tvil var jo det motivet hos læreren også. Derfor hadde han sagt ja til søndagsskolen. Derfor sa de ja til timer i ferberedelse gjennom uken, og derfor ga de en time ekstra av hviledagen. Helt frivillig holdt de skole for oss.

SØNDAGSSKOLETUREN

Når det i alminnelighet ble slik at vi kom til å stå i et helt spesielt forhold til søndagsskolelæreren vår, så var nok grunnen den at for ham eller henne var vi ikke bare en klasse. Vi var guttene og jentene deres. Det forsto vi, og det merket vi på mange måter. Hadde vi fødselsdag, så ble vi gratulert. Ble vi borte fra klassen, så fikk vi et kort i posten eller vi fikk besøk i hjemmet. Var noen av oss syke, var det helt sikkert med besøk. Og var det en gyldig grunn ellers til at vi var fraværende i klassen, så fikk vi vår stjerne på kortet likevel. Alt ble gjort til vårt beste, det visste vi.

Og så turene da, med søndagsskolen, eller klasseturen med læreren!

100 år for søndagsskolen

Store tall kan bety mye, men hundre år sier på langt nær alt om søndagsskolen. Om kort tid er det 200 år siden den første søndagsskolen ble stiftet i England, i 1780.

I Norge var det noen frikirkelige menigheter som først begynte å holde søndagsskole for barn, og Stavanger fikk den aller første, i 1844.

«100 år for søndagsskolen», som vi utgir her, kommer som et lite festskrift for å markere at det er hundre år siden vi begynte å samarbeide for søndagsskolen, slik det nå er lagt til rette for i Norsk Søndagsskoleunion.

I 1877 ble nemlig den første «agent» til å virke for søndagsskolesaken ansatt av en komite i Bergen, og senere ble komiteen utvidet til en forening. Dermed begynte samarbeidet på unionsbasis, først i noen distrikt og senere over hele landet, slik vi har det idag.

Vi vil nå kort omtale søndagsskolens begynnelse og betydning og så gi noen utdrag av en historikk.

HVORFOR SØNDAGSSKOLE?

Svaret er kanskje overraskende, men hvis barna skulle kunne komme den gang, måtte skolen holdes om søndagene. Redaktøren for en engelsk avis startet den første søndagsskolen i verden. Han het *Robert Raikes*. Han så at barn fra fattige familier hadde regulært arbeid i fabrikkene gjennom hele uken. De fikk av den grunn ingen vanlig skolegang. I stedet ble de offer for tidens forfall, både sosialt, kulturelt og religiøst. Søndagsskole for barn som ble utnyttet. Det var altså begynnelsen. For å gi disse barna et skoletilbud, trass i alt, begynte han altså søndagsskole for dem. Han ansatte lærere og betalte dem lønn av sine private midler. Fagene de underviste i var lesning, skrivning og regning, men også kristendom — selv om det til å begynne med ikke var hovedfaget.

En forretningsmann i London, *William Fox*, som hadde begynt kristendomsskole for barn omtrent samtidig, men på hverdager, skiftet senere over til søndager. Han kom til å bli den som betydde mest for søndagsskolesaken i

Baptistkirken i Bergen 100 år. Det begynte der.

Søndagsskolens «far».

menighetene. Han innførte søndagsskoler i baptistkirkene.

Fra å begynne som privat tiltak vokste søndagsskolen inn i det kirkelige miljø og ble en menighetssak. Også i Norge vokste forståelsen for søndagsskolen gradvis. Til å begynne med slo den rot i det frikirkelige miljø også her, mens den ble mindre tålt — delvis motarbeidet — på statskirkelig hold. Etter hvert fikk den da anerkjennelse i alle leire og drives nå med stor interesse av alle. Siste statistikk viser at omlag en tredjedel av barna i alderen fire til tolv år går på søndagsskole i Norge.

HVORFOR SØNDAGSSKOLE I DAG?

Spørsmålet synes kanskje også overraskende. Forholdene som våre barn lever under er jo så helt forskjellige fra de som barna opplevde da søndagsskolen begynte. Vi lever i «barnets århundre». Foruten søndagsskole, har vi barnehager, førskoler, grunnskoler, videregående skoler osv. Med andre ord: Vi har tilbud om fri skole for barn så lenge de måtte ønske å gå der. Og våre barn har tid og anledning til å gå på skole.

Spør vi om søndagsskolen er aktuell idag, vil kanskje noen si at den er overflødig. Noen vil muligens også si at det er å utnytte barna, når en har skole for dem på søndager i vår tid. Med andre ord, å begynne med søndagsskole i våre dager, ville vel så å si ha vært en umulighet. — Skole på søndag også? Er det ikke nok med de skoledagene våre barn sliter med gjennom uken? — Flere spørsmål og protester ville sikkert ha blitt reist både innenfor og utenfor menighetene.

Men søndagsskolen har overlevet! Det er hyggelig å kunne konstatere det. Men det er nødvendig å understreke at søndagsskolen fortsatt er berettiget — ja, nødvendig — også i vår tid. Den gir en undervisning som de fleste andre skoleslag etter hvert gir mindre og mindre av til den oppvoksende slekt. Søndagsskolen burde derfor i enda større grad få bli skolen for hele familien. Hver eneste kirke burde ha en, om ikke flere søndagsskoler, og de burde ha anledning til å gi de beste undervisnings-tilbud.

Norske kristne har her et stort ansvar og en stor anledning fortsatt. Sett i global målestokk er søndagsskolen ennå «verdens største skole». Den teller for tiden ca. 60 millioner elever og ca. 6 millioner lærere. Vårt motto er fortsatt: «Barna for Kristus». La oss være tro mot det.

TEKSTBOK
FOR SØNDAGSSKOLEN

KAMPEN OM BARNA PÅGÅR! — *forts. fra side 15.*

Oppgavene er mange og viktige, og om bare hvert enkelt samfunn ser sitt medansvar for å bygge ut NSSU for framtiden — tror jeg at NSSU i kommende 10-års periode kan fordoble sin virksomhet til glede for menighetenes barnearbeid.

Jeg tror også at tiden er inne til en felles samling omkring ett søndagskoleblad for våre kirkesamfunn der NSSU står som utgiver og der samfunnene står felles ansvarlig for å sikre økonomien. Det vil kunne gi de beste betingelsene for et enda bedre søndagsskoleblad med tanke på utgivelse hver søndag.

Min reisetjeneste og kursvirksomhet rundt om i landet har gitt meg et klart inntrykk av at søndagsskolen i Norge er inne i en viktig fornyelsesprosess når det gjelder søndagsskolens innhold. Det er særlig Kursplanen som har skapt en undervisningskrise og ført til et stort behov for kurser og studieringer. Og det har vært inspirerende og gripende å møte barnearbeidere som ivrige har tatt imot de kurstilbud NSSU har gitt og ikke minst vært villige til å forandre sin lederrolle for barnearbeidets skyld. Men jeg er også smertelig klar over at et stort antall barnearbeidere ikke er blitt nådd gjennom våre kurser de siste årene. Og hva skal vi gjøre med de mange småstedene omkring i vårt land som på grunn av store sammenholdte grupper og få barnearbeidere, ikke har maktet å gjøre seg bruk av det nye materialet? Her ligger store utfordringer å ta opp for NSSU i de kommende årene.

Og sist, men ikke minst: Vi trenger hverandre! Jeg har møtt mange ensomme og slitne barnearbeidere på mine reiser som er i ferd med å gi opp. Man går så trøtt i en arbeidskrevende rutine og får liten inspirasjon og støtte utenfra. Her vet jeg positivt at våre kurser og konferanser har betydd nytt mot og nye ideer for mange. Og som en hilsen til alle mine medarbeidere for søndagsskolen, vil jeg sende ordet i Galaterne 6, 9: «La oss ikke bli trette av å gjøre det gode. Når tiden er inne, skal vi høste, bare vi ikke gir opp.» — Og husk: Kampen om barna pågår!

Jostein Janøy.

EN HILSEN OG TAKK — *forts. fra side 16.*

den er i dag. Ingen ting gjør seg selv, så det ligger mange 10-års slit bak den posisjon NSSU har i våre menigheter i landet i dag.

Alle vet om NSSU. For kort tid siden besøkte jeg en menighet som ikke i manns minne hadde hatt besøk fra NSSU, men alle visste hvem vi er og hva vi står for.

I dette jubileumsåret vil jeg få bringe en hilsen til alle de menighetene, spesielt på Vestlandet, som jeg har besøkt. Takk for det dere gjør! Og så en takk til mine medarbeidere i Unionen for godt fellesskap og samarbeid.

Med fortsatt behov for og ønske om forbønn,

Åge Frantzen.

Nye år for søndagsskolen

Vi tror på søndagsskolen. Den vil fortsatt være menighetens utstrakte hånd for å veilede norske barn til kristen tro.

Vårt lille festskrift utgis i takknemlighet for alle som gjennom disse 100 år «underviste de unge om den vei de skulle vandre».

Den unge slekt som vokser opp, i bygd og by, er en utfordring for kristne hjem i landet. Barna må finne veien til Guds hus gjennom søndagsskolen.

Nye år for søndagsskolen vil nok føre med seg at den også må fornyes igjen. Nye metoder, nye midler, nye samværsformer og nye medarbeidere — men målet må være det samme! Vi må arbeide for å nå det målet.

Hensikten med dette beskjedne skriftet er også å nå inn i hjemmene til flest mulig. Vi ville nå både barn og foreldre med søndagsskolens innbydelse.

Nye år for søndagsskolen, vil kanskje om ikke så lenge føre til at vi også i Norge får en søndagsskole for hele familien. Menighetene som alt har det, har også høstet rike frukter for Guds rike.

Igen står vi foran en periode med økte muligheter. NSSU vil også få støtte av offentlige midler til riksinstruktør. Vi får også mulighet for å ansette bestyrer for ekspedisjonen. Sivilarbeidere er en god forsterkning i ekspedisjonen, og det kontorpersonale vi har gjør en verdifull innsats på deltid.

Forståelsen for Norsk Søndagsskoleunions oppgaver og innsats har økt, og med det har også menighetenes og søndagsskolenes bidrag økt. Men vi nytter anledningen til å understreke at en i årene framover må få en mer regelmessig økonomisk støtte også fra alle menighetene som står i samarbeid med oss for denne store saken.

Alle våre frivillige medarbeidere i søndagsskolene rundt omkring i hele landet og de ansatte arbeiderne, som strever hele året rundt for samme sak, fortjener den store oppmuntring at medlemmer i alle menighetene står sammen med dem i bønn og offer for saken.

Vi hilser dere alle!

I HOVEDSTYRET FOR NORSK SØNDAGSSKOLEUNION

Knut J. Andersen, formann, Hans-Martin Larsen, nestformann,
Martin Frantzen, Arne Steen, Åge Fintland,
Kjell Ulltvedt, Birger Løkken

Varamedlemmer: Kjell Bekkelund, May Berit Johansen, Kari Haraldsen

Historien om de 100 år

Vi feirer altså hundre år. Når barna fyller år feirer vi det også på søndagsskolen. Da kommer de fram og legger så mange mynter på en misjonsbøsse som de fyller år. De gir en gave til misjonen og blir selv gratulert med fødselsdagen.

For søndagsskolen i Norge er fastelavnssøndag 1844 «fødselsdagen». Da ble den første søndagsskolen her til lands begynt i Stavanger. Brødremenighetens forstander, Stefan Due, sammen med kjøpmann Svend E. Svendsen var stifterne. Svendsen var blitt kjent med søndagsskolen under et opphold i England.

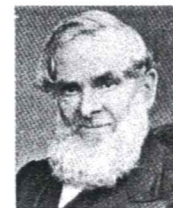
I 1850-årene hadde flere frikirkemenigheter fått sin søndagsskole. Metodistene var først blant disse med søndagsskolen i Sarpsborg i 1855, og så fulgte baptistene og flere straks etter.

Av flere historiske kilder går det klart fram at behovene for en felles plan og egnet litteratur til undervisningen ganske snart meldte seg. Det ble jo flere søndagsskoler etter hvert — barnetallet økte — og med det kravene til undervisningen.

SAMARBEIDET BEGYNNER

En av dem som hadde et klart syn for at det var nødvendig å samarbeide for dette, var pastor Godtfred Hübert i Bergen Baptistmenighet. Han kjente søndagsskolen godt fra besøk i England. Da han i 1876 besøkte London, tok han kontakt med The National Sunday School Union's ledere. Hübert fikk der et løfte om økonomisk støtte til å ansette en «agent» for søndagsskolesaken — en som kunne reise omkring og være til hjelp, oppmuntring og inspirasjon.

I 1877 hadde baptistene sitt første landsmøte i Bergen. Der tok Hübert opp søndagsskolens sak. Han foreslo da at det ble valgt en komite som kunne være et bindeledd mellom viksomheten i Norge og NSSU's kontor i London. Komiteen ble valgt og fikk 7 medlemmer. Den fikk bl. a. i oppdrag å utarbeide statutter for en søndagsskoleforening

Mr. John
Edwards,
London.

Pastor Hübert,
Bergen.

og å ansette en som kunne tjene søndagsskolens sak på heltid.

At saken var godt forberedt forstår vi. Komiteen ansatte umiddelbart en godt skikket mann, pastor Olai Indal Jensen, som var medlem i Baptistmenigheten i Bergen. Han var født på Karlsøy i Troms 20. februar 1846, og var 30 år gammel da han avsluttet sin utdannelse ved «Betel-seminariet», Baptistenes Teologiske Seminar i Stockholm. Alt under studietiden hadde han lagt for dagen at han hadde gode evner og anlegg for virksomheten blant barn. I få ord her lar det seg ikke gjøre å gi et dekkende bilde av denne pioneren for søndagsskolens sak i Norge. «Han hadde et godt lag med barn, spilte og sang, var tent for saken og sparte seg ikke, selv under besværlige reiser.» — Fru Laura Barratt, pastor T. B. Barratts hustru, fortalte en gang at hun hørte ham tale og synge i Bergen. «Barna kom i skarer og hørte på ham, ja, de flokket seg om ham,» fortalte hun.

O. Indal Jensen.

Pastor Indal Jensens arbeidsdag ble dessverre kort. Under reiser rundt Skiensfjorden pådro han seg sterk forkjølelse og måtte reise hjem til Bergen påsken 1879. Der hadde han sine siste samvær med barn i den høytiden. 3. mai døde han av lungebetennelse og etterlot seg hustruen Marie, født Kloster. Hun var søster til Asbjørn Kloster, pioneren for avholdsbevegelsen. I sin korte virketid hadde likevel Olai Indal Jensen rukket å stifte mange søndagsskoler og danne søndagsskoleforeninger rundt omkring i landet.

Etter Indal Jensens bortgang ble pastor Johan Fredrikson, Ørebro, kalt til å overta, og etter ham kom mange inn i samme tjenesten gjennom disse hundre år. I denne oversikten kan vi bare nevne noen av dem som sto mest sentralt i dette samarbeidet gjennom årene.

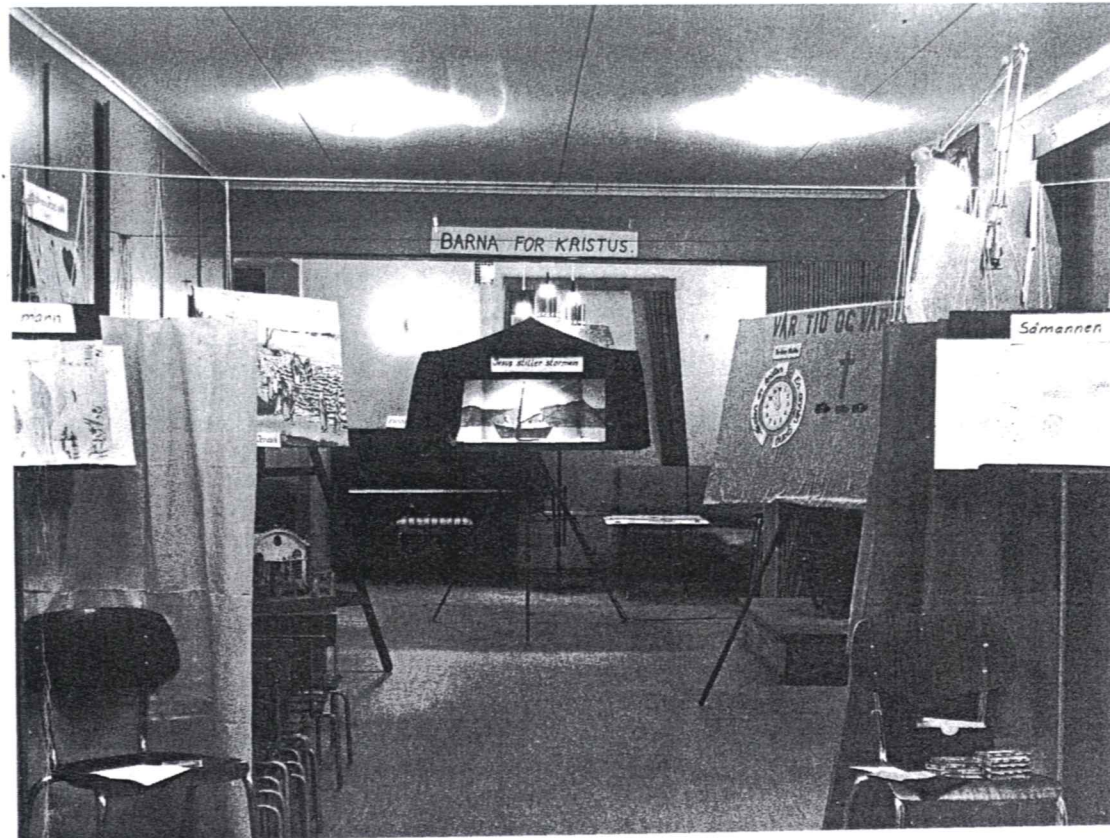
Komiteen som ble valgt i Bergen fungerte som bindeledd både her hjemme og overfor den engelske unionen de første 13 årene. Men allerede i 1880, på baptistenes landsmøte i Trondheim, ble spørsmålet om en utvidet komitee drøftet, og det ble samtalt om å utgi et søndagsskoleblad og annen aktuell litteratur. Men det gikk 10 år før det lot seg gjøre.

SAMARBEIDET UTVIDES

I 1890 kom lederen for The National Sunday School Union i England, Mr. Edwards, til Oslo. Der ble han

Bernt Jørgensen

møtt av representanter for frikirkelige menigheter og samfunn, og de drøftet saken sammen. Det ble da bestemt at de skulle ansette nye arbeidere. Den ene var pastor Ole Olsen, Metodistkirken. Han fikk Vestlandet som sitt område. Den andre var pastor C. M. Seehuus, Baptistsamfunnet. Han skulle ha Østlandet som virkefelt. Samtidig gikk man over til å ha distriktssve søndagsskoleunioner — en med sentrum i Bergen og en med sentrum i Kristiania. Omsider ble også disse avdelingene inkorporert i Norsk Søndagsskoleunion, som fra 1898 har omfattet samarbeidet i hele landet.

Pastor Bernt Jørgensen, Metodistkirken, som avløste Ole Olsen på Vestlandet, utga fra først av et lærerblad på privat initiativ, og det kom ut med prøvenummeret i desember 1895. «Søndagsskolelæreren» kom bladet til å hete, og Jørgensen redigerte det i 7 år. Da overtok en annen av unionens sekretærer, pastor J. M. Sellevold, Baptistsamfunnet, og samtidig, i 1902, ble han tilsatt i NSSU's sentrale administrasjon. Han var redaktør for «Læreren» i 9 år. «Søndagsskolelæreren» fikk stor betydning for saken og fortsetter å utkomme.

J. M. Sellevold.

DET FØRSTE LANDSMØTE

Søndagsskolens virksomhet var da inndelt i tre distrikt: Østenfjeldske, Vestenfjeldske og Nordenfjeldske distrikt fra 1898. På Østlandet var pastor Jørgensen reisesekretær, på Vestlandet pastor Gunnar Nesse sen. og i Nordenfjeldske distrikt lærer Wilhelm Grytten, Misjonsforbundet. NSSU's hovedstyre hadde 7 medlemmer.

22.—25. juni i året 1900 avholdt Norsk Søndagsskoleunion sitt første landsmøte. Årsrapporten viste da at opplaget for teksten boken det året var 10 000. Bibelleseplanen var trykt i 7 000 eksemplarer, og opplaget for «Søndagsskolelæreren» var 1 100. I anledning «Palmesøndagsofferet» ble det samme år sendt ut 25 000 offerkonvolutter til 246 søndagsskoler.

Gunnar Nesse.

UNIONENS SENTRALE LEDERE

I 1911 ble J. M. Sellevold avløst av Gunnar Nesse. Det året ble et merkeår for NSSU. Nesse ble da ansatt på heltid som generalsekretær — den første i rekken — og samtidig var han også redaktør for «Læreren». Unionen fikk samme år eget kontor i Møllergaten 20, Oslo. Nesse hadde alt virket som sekretær siden han i 1895 kom hjem

fra studier i USA. (Allerede da den første sekretæren døde, var han kalt til å ta over tjenesten etter ham.) Nesse kom til å virke både i Vestenfjeldske, Østenfjeldske og Nordenfjeldske distrikt. Han fikk den lengste arbeidsdagen av alle ansatte i Norsk Søndagsskoleunion — over 31 år — og hans innsats var på mange måter helt enestående. Barnas sak lå ham varmt på hjertet. Hans besøk var feststunder over alt hvor han kom. Søndagsskolene blomstret og økte i tall over hele landet. Gunnar Nesse avsluttet sitt virke i NSSU's tjeneste i 1926.

Chr. Svensen.

Pastor Christian Svensen, Misjonsforbundet, ble så ansatt som generalsekretær. Han skulle også vise seg å være en meget verdifull mann i stillingen som satte dype spor etter seg. Med sine utpregede administrative evner og sin pedagogiske innsikt ledet han virksomheten sikkert og godt framover. Etter hvert ble jo flere og flere ansatt i reisetjeneste for saken, og distriktene hadde jevnlig besøk av sekretærene med foredrag, kurs og oppmuntringer.

NSSU hadde alt på den tiden et godt samarbeide med søndagsskoleforbundene i Norden, og forøvrig med Verdens Søndagsskoleforbund, som den gang hadde dr. James Kelly, England, som generalsekretær. Før Chr. Svensen sluttet i sin tjeneste, fikk han være med på å arrangere Søndagsskolenes Verdenskongress i Oslo i 1936, sammen med Sverre Seim og Sverre Norborg i Norsk Søndagsskoleforbund. Norsk Søndagsskoleråd, som var opprettet tre år tidligere, var ansvarlige arrangører. Biskop Johan Lunde, Den Norske Kirke, og formannen i Norsk Søndagsskoleunion, Arnold T. Øhrn, bidro også mye til at verdenskongressen ble høydepunktet for norsk søndagsskole til den tid. I 1937 fratrådte så Chr. Svensen sin stilling og ble misjonsforstander i Det Norske Misjonsforbund.

T. H. Langmo.

Den neste som fikk kallet var pastor Trygve H. Langmo, Baptistsamfunnet. Han var også generalsekretær i ca. 10 år, men de fleste var vanskelige år — krigens år. Mange restriksjoner, bl. a. for å reise rundt i landet, gjorde virksomheten vanskelig. Likevel gikk arbeidet jevnt og godt. Langmo hadde en god inngang i alle leire, og elevtallet i søndagsskolene holdt seg godt oppe trass i alt. Også i den tiden hadde Unionen flere reisesekretærer som gjorde god innsats i distriktene. I den tiden begynte Fridtjof Valton og Willie Hagen med gode studietilbud for lærerne. Langmo sluttet i 1947 og mottok kall som pastor i USA.

Så følger en periode som ligger nærmere i tid og kanskje

Men vi må videre!

AV PAUL IVERSEN

Norsk Søndagsskoleunions 100-års jubileum feires samtidig med at Den Evangeliske Lutherske Frikirke, Norges storlosje av IOGT og Misjonsmenigheten Betlehem, Oslo, kan feire samme antall år for sin virksomhet. Det forteller oss at Norge, som for 100 år siden var et av de fattigste land i Europa, opplevde en åndelig og kulturell oppvåkningstid. Nye ideer og åndsstrømninger brøt vei og skapte nye og bedre livsinnhold og livsforhold blant menneskene.

Det bærende fundament for NSSU's arbeid har hele tiden vært fellesskapstanken. Uten økonomisk støtte fra England ville neppe arbeidet fått så god start, og om ikke de ulike trossamfunn i fellesskap hadde båret byrdene videre, ville vi ikke kunnet feire 100-års jubileum i år. Stor takk til dem som trofast har stått med i givertjenesten gjennom årene!

Da jeg for fem år siden kom tilbake til arbeidet i NSSU, var det nettopp i erkjennelse av NSSU's store betydning for det frikirkelige barnearbeidet i vårt land. Det vises klart av følgende: Ingen av de trossamfunn NSSU er et fellesorgan for har eget tekstmateriell for søndagsskolen. Ingen av dem har barnearbeidere som på heltid kan ofre seg for søndagsskolesaken. Og ingen av dem har et organ som fanger opp og bærer videre nye ideer, introduserer nytt hjelpemateriell, avholder kurser o. l. NSSU er faktisk alene på dette område, og er derfor betrodd en viktig og stor oppgave i barnearbeidet.

Det er med dyp takknemlighet jeg tenker på dem som gjennom årene har stått sentralt i arbeidet for NSSU. De har ikke spart seg, og deres tjeneste har krevd store personlige offer. Men kallet til gjerningen holdt dem oppe og ved Guds nåde og hjelp holdt de ut. I dag kan vi glede oss over at arbeidet er i framgang og vekst.

Forts. side 24.

En hilsen og takk

AV ÅGE FRANTZEN

«Det vi har hørt og vet, og det våre fedre har fortalt oss, det vil vi ikke dølge for deres barn, men for den kommende slekt fortelle Herrens pris og hans styrke og de undergjerninger som han har gjort.» (Sal. 78, 3—4).

Norsk Søndagsskoleunion har alltid stått som noe stort i min bevissthet. Helt fra barnsben av ble vi kjent med «onkel Willie». Han var NSSU personlig for oss.

«Onkel Willie» var ikke bare et navn, men noe mer. Han representerte interessen for oss små i samfunnet.

Som gutt i søndagsskolen og sønn av en barnearbeider, som fikk «Søndagsskolelæreren» i posten hver måned, ble min interesse vakt etter 10—12 års alderen ved «Søndagsskolelæreren». Det var nok et gryende kall som begynte å gi seg utslag. Selv om jeg ikke forsto alt i bladet, så var det likevel til inspirasjon for meg. Senere gjennomgikk jeg brevkurs av Fridtjof Valton, som også ga meg mye.

Da jeg høsten 1967 fikk begynne på NSSU's kontor i Grønlandsleiret, sto dette klart for meg som Guds ledelse. Det var ikke vanskelig, etter opplevelser og tanker i barneårene, å sette brikkene sammen.

Etter avtjent sivilarbeidstjeneste og en påfølgende periode som evangelist, kom jeg igjen tilbake til NSSU — denne gang i Møllergt. 20.

Det var meget interessant å følge den veldige utviklingen som har funnet sted på flere fronter i de senere år. Øket salg, oppgang i produksjonen og ikke minst interessen rundt i distriktene.

Vi er takknemlige for de som har gått foran og gjort NSSU til hva

Forts. side 21.

av den grunn ikke er så lett å vurdere rett. Neste mann i tjenesten som generalsekretær ble Willie Hagen, Pinsevennene — hele Norges «onkel Willie». Nest etter sagnomsuste Gunnar Nesse senior, har han rekord for lang virketid i Unionen, nærmere 30 år. Etterkrigstiden ble som kjent ingen lett tid for kristen virksomhet. I en årrekke fikk de fleste virksomheter merke dette. Men det skal sies til Willie Hagens ros at han sto trofast i tjenesten og tjente saken godt, trass i alt. Det skiftet med antall medarbeidere og det skiftet med økonomiske kår, men «Søndagsskolelæreren» kom regelmessig, tekstbøker og annet nødvendig materiell ble regelmessig ekspedert, og «Palmesøndagsofferet» fikk sin årlige sjanse hele tiden. Kontor og ekspedisjon hadde den gang adresse: Grønlandsleiret 31, 2. etasje. I den siste tiden der var det at en begynte å gå nye veier. Nytenkning og tilpasning etter tidens krav ble en hovedsak både for styret og generalsekretær. Nytt materiell for søndagsskolens undervisning ble innhentet og tilrettelagt etter hvert og stadig bedre illustrasjonsmateriell ble også skaffet til veie. Undervisningstilbudet ble mer tilpasset barnas alderstrinn og bedre tilrettelagt pedagogisk. Willie Hagen sluttet i 1971 og betjener nå Filadelfiamenigheten som en av dens forstandere.

En sekretær, som i mellomtiden hadde tjent sammen med to generalsekretærer i tiden mellom 1939 og 1949, bør nevnes særskilt. Hun får stå som representant for de få kvinner — fem i tallet — som har vært reisesekretærer for Norsk Søndagsskoleunion, nemlig Liv Ranlo, De Frie Evangeliske Forsamlinger. På en hjertelig og fengslende måte fikk hun barna til å lytte når hun talte og fortalte på sin uforglemmelige måte for både store og små. En verdifull medarbeider som vi skulle hatt flere av.

Vår nåværende generalsekretær, Paul Iversen, De Frie Evangeliske Forsamlinger, begynte i stillingen i 1971. Året etter ble Jostein Janøy, Pinsevennene, ansatt som riksinstruktør, og i 1975 ble en tredje mann (også pinsevenn) ansatt som reisesekretær, nemlig Åge Frantzen. Han har Vestlandet som hovedfelt. Disse tre hadde alt erfaring fra virksomhet blant barn. Iversen hadde tjent som sekretær i NSSU tidligere. Janøy hadde vært lærer i norsk skole, og Frantzen hadde vært i tjeneste på kontoret og på feltet. Disse tre kom altså inn i Norsk Søndagsskoleunions tjeneste akkurat da det var aktuelt med nytenkning, nye planer og nytt materiell. De kom derfor til

Willie Hagen.

Liv Ranlo.

Paul Iversen.

å få store og krevende oppgaver, og kom også til å bety mye for den linje som hovedstyret valgte og den utviklingen vi nå er inne i.

Det er dessverre ikke mulig å gi plass til omtale av alle som gjennom årene har vært ansatt i Unionens tjeneste eller ha vært valgt inn i tillitsverv. Nærmere et førtital har hatt sekretærtjeneste og minst et sekstitall har vekslet om å være medlemmer i hovedstyret og komiteer forøvrig. Det taler for at minst 100 har vært direkte engasjert i samarbeidet for søndagsskolens sak gjennom disse 100 år.

Som alt nevnt, var virksomheten fordelt på tre distrikt i den første tiden: Vestenfjeldske, Østfjeldske og Nordenfjeldske distrikt, som de het. Fra 1926, i en av de sterkeste vekstperioder, ble det adskillig flere distrikt, og disse fikk navn etter byene Oslo, Drammen, Hamar, Bergen, Trondheim og Tromsø — med en reisesekretær i hvert distrikt. Den tiden ble det også opprettet breviskole med aktuelle kurs, og de nådde jo ut til mange flere enn sekretærene kunne nå på sine reiser. Det vi kalte anskuelsesundervisning har også utviklet seg etter hvert. Sandkassen ble lenge brukt for småbarnsklassene. Så fikk vi flanellograf som var et nytt og godt undervisningsmiddel, og i det siste har en fått materiell til arbeidsprogram for barna. «Talende dukker» og selvfølgelig også lysbilder og film nyttes i undervisningen.

SAMARBEIDE OVER GRENSENE

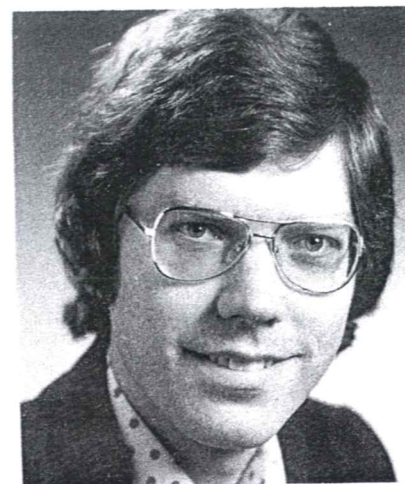
Vi har hele tiden hatt god støtte i samarbeidet over landegrensene. Først og fremst gjelder det The National Sunday School Union i England, som støttet vårt arbeid økonomisk helt til 1929. Videre har vi deltatt i De Nordiske Søndagsskolemøter som avholdes hvert fjerde år. Det første ble holdt i Betel Baptistkirke i Stockholm i 1880. Siden 1933 har vi i Norge hatt Norsk Søndagsskoleråd, der statskirkelige og frikirkelige har felles forum for søndagsskolesaken. Gjennom det hadde vi også samarbeide med World Council of Christian Education — en verdensomspennende søndagsskoleorganisasjon. Men da WCCE ble integrert i Kirkenes Verdensråd, fant Norsk Søndagsskoleråd det ikke aktuelt, da de fleste medlemskirker som var med i vårt råd i Norge, ikke var medlemmer i KV.

SAMARBEIDET OSS IMELLOM

Etter å ha sett hvordan Norsk Søndagsskoleunion har utviklet seg, er det vel også aktuelt å si litt om hvordan

Kampen om barna pågår!

AV JOSTEIN JANØY

100 års innsats for søndagsskolemisjonen i Norge har i disse dager blitt et stykke søndagsskolehistorie som vi kan feire med stor glede og takknemlighet. Vi takker Gud for hver reisesekretær og hver søndagsskolelærer som trofast har tatt vare på sin tjeneste for å vinne «Barna for Kristus»!

Men kampen er ikke avsluttet! Den har tvert imot tilspisset seg ganske drastisk de siste årene og vi trenger som aldri før å gjøre felles kristen front i barneevangeliseringen.

Jeg har gjennom mine fire reiseår i NSSU opplevd en spill levende organisasjon fra innsiden og satt stor pris på den praktiske ekumenikk og samfunnssamarbeidet vi har i vår felles tjeneste blant barna. Sammen er vi mange og sterke. Og skal vi makte å få fram det beste søndagsskolemateriell og de beste hjelpemidler til barnearbeidet, må vi i enda større grad samle alle gode krefter. Det er ennå et langt stykke fram: NSSU trenger flere reisesekretærer som tar seg av kursvirksomheten og menighetsbesøkene. Vi trenger flere fagmedarbeidere som kan få fram hjelpemateriell innen sang og musikk, barnehagesektoren, juniorarbeidet, studievirksomheten og ikke minst undervisningsopplegg innen de ulike alderstrinn. Dessuten vil vi i framtiden få større og større utfordringer når det gjelder familiearbeidet og materiell for foreldresamlinger.

Utallige ganger har vi som arbeider i NSSU måttet skrinlegge gode og nødvendige produksjoner eller andre tiltak på grunn av manglende økonomiske midler eller underbemanning.

Men til tross for hindringer og problemer, har vi opplevd stor inspirasjon og velsignelse over arbeidet i NSSU som lover godt for framtiden.

Forts. side 21.

Søndagsskoleblad 1890.

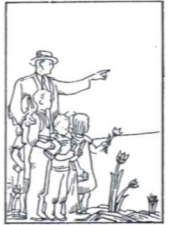
arbeidet ledes og drives. Unionens øverste instans er landsmøtet. Det holdes hvert annet år. Alle samarbeidspartnere, søndagsskoler, menigheter, samfunn og forbund, kan velge sine representanter til landsmøtet. Det velger bl. a. hovedstyret som har 7 medlemmer og 3 varamedlemmer. Det har så ansvaret for NSSU's virksomhet mellom landsmøtene. Hovedstyret forvalter de midler som kommer inn gjennom året, har tilsyn med virksomheten, ansetter nye medarbeidere og representerer saken utad. Regnskaper og rapporter fra hovedstyret og sekretærene legges fram til behandling på landsmøtet. Styremedlemmer velges for fire år — 3, henholdsvis 4, står på valg, enten nyvalg eller gjenvalg. Viktige saker kunngjøres minst tre måneder før landsmøtet skal holdes. Vi viser forøvrig til NSSU's statutter.

Norsk Søndagsskoleunion har også i det siste fått flere samarbeidskomiteer på det lokale plan. Sekretærene samarbeider med dem om kurs og de beste tilbud for undervisningen. Ekspedisjonen er utvidet og flere er ansatt på kontoret. «Søndagsskolelæreren» befester sin stilling og er stadig aktuell. «Sangbok for Søndagsskolen» er like aktuell, selv om nye, populære sanger også er velkomne. «Tekstbok for Søndagsskolen», som vi i mange år hadde god hjelp av, ble avløst av en ny tekstplan/kursplan med tidsmessige og pedagogiske opplegg. Sammen med dette materiell ble Bibelen selv den selvfølgelige tekstbok for søndagsskolen. Rundt omkring i våre søndagsskoler var det en stor høytidsdag da Bibelen ble lagt i barnas hender på søndagsskolen. Det Norske Bibelselskap var imøtekomende med sine tilbud til søndagsskolene i den anledning.

Unionens samarbeidspartnere gjennom årene har vært (nevnt i alfabetisk rekkefølge): Det Norske Baptistsamfunn, De Frie Evangeliske Forsamlinger, Den evangeliske Forsamling, Det Norske Misjonsforbund, Guds Menighet på Vegårshei, Pinsebevegelsen og nå fra siste landsmøte også Metodistkirkens Ungdomsforbund. Bare avbrutt av de ti årene vi hadde adresse til Grønlandsleiret 31, har Norsk Søndagsskoleunion hatt et godt sentrum i Møllergaten 20, Oslo 1, og det er adressen fortsatt.

Primært er det menighetene med sine søndagsskoler som utgjør Unionen. Vårt motto er fortsatt: *Barna for Kristus!*

(Kilder: «Gjennom 50 år», J. M. S./G. N., Willie Hagen: «Et 75 års minne, Det Norske Baptistsamfunns arkiv og Unionens arkiv.») I redaksjonen: Knut J. Andersen.

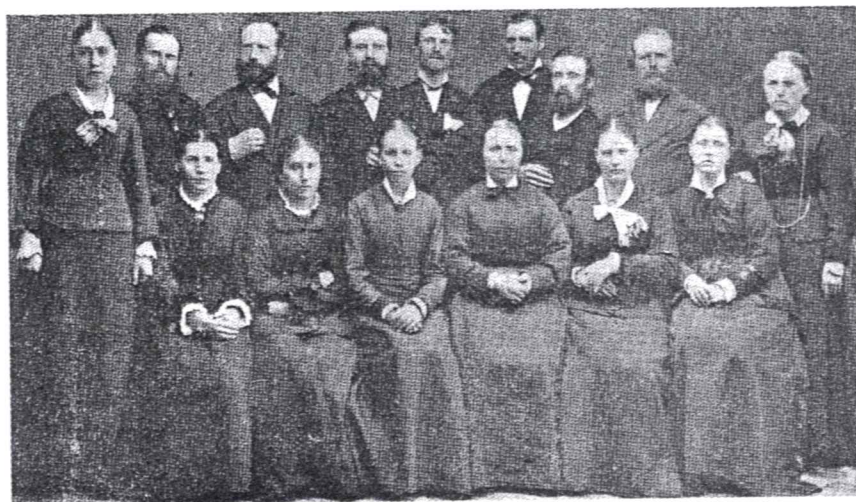

Søndagsskolelæreren.

Baptistenes første konferanse i Bergen 1877. Søndagsskolesaken ble drøftet. Olai Indal Jensen ble kalt til å virke for saken. På bildet står han bak pastor G. Hübert. Se x.

Søndagsskolepersonale fra 1881 i Trondheim.

NSSU-Senteret i Møllergaten 20, Oslo 1.

Side 14: Bilder fra siste landsmøte i Trondheim 1975.
Omslagets siste side: Barna synger på Sommarøy og fyller salen i Honningsvåg.